

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAM
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni...

AVRAM IANCU

S'au implinit în luna aceasta 70 de ani dela moartea celui mai popular erou al Ardealului, Avram Iancu. — Intrarea lui în legendă s'a săvârșit într'o zi de Septembrie, cu reflexe palide de lumină risipită peste țară și peste munții prin care umbra uriașă și nepământeană a Craiului dela Vidra, a hoinărit alături cu visul și cu dorurile unui neam hărțuit de toate vânturile istoriei și cuminecat cu cea mai amară obidă.

„Intr'o zi l-au găsit mort pe o bancă, — scria Octavian Goga, — cu fața întoarsă spre cer și l-au îngropat sub gorunul lui Horia la Tebea, cu o piatră albă la căpătâi, într'o groapă împrejmuită cu zăbrele sărace...”

Gorunul îl plouă de atunci cu frunze, țărâni îl cântă în balade la coarnele plugului, iar istoria noastră învață din religia lui...”

Intrarea în poveste a fost simplă și discretă, așa după cum a fost și viața aceluia pe care lumea l-a numit Regele Munților... Simplu ca în basmul Mioriței, unde munții mari au oficiat slujba nepământeană a trecerii între lumini. La căpătâi i-a vegheat codrul cu toate sălbăteciunile lui; și poate o floare plâpândă a pălpâit alături ca o lumânare, impletindu-și parfumul cu sufletul fără de pată a nebunului cu ochii largi cât zarea.

Și'ntr'un târziu părăul va fi continuat doina care a incremenit pe spărturile fluierului, sugrumată de mâna rece a împărătesei care oilește toate cu suflarea ei de ghiață...

Iar a doua zi va fi răsunat desigur prin munți cântecul lin de toacă și glasul jalnic de tulnic, care a vestit Moșilor că Regele lor a plecat după dreptate, la un Împărat mai mare decât împărații lumii acesteia, acolo unde nu este fățarie, nici lingușire, nici minciună.

De-atunci au trecut 70 de ani și fiecare

an a subliniat parcă tot mai mult fapta uriașă a tribunului ce-și doarme somnul de veci în munții Tebei, sub gorunul lui Horia, celalalt mare căpitan al unui popor sugrumat și împilat de toți veneticii din stepele Asiei.

Astăzi istoria și-l revendică pe Avram Iancu nu ca pe un erou legendar de epopee, care sub imboldul romantismului anilor tineri a știut să se pună în fruntea unor iobași ce fremătau de revoltă și să intre în poveștile lor, ci ca pe un căpitan de oaste, și mai ales om politic care prin intuiția lui genială a înțeles nu numai durerile neamului din care făcea parte, ci și porunca cea mare a istoriei.

La 1848, când în Europa întreagă bătea un vânt de libertate, Avram Iancu și-a dat seama că e momentul potrivit.

— „Acest tânăr de douzeci și cinci de ani, — scrie tot O. Goga, — cu graiul răspicat și scurt, cu sclipiri de oțel în adâncul ochilor albaștri, și-a dat seama că numai armele pot hotări.

Și-a dat seama de acest fapt, dar s'a increzut prea mult în oameni, care l-a adus în cele din urmă pe eroul nostru în stare de nebunie, care l-a învăluit cu hlamida ei mohorâtă, zeci de ani.

De câte ori mă gândesc la acest fapt, îmi vin în minte cuvintele lui Barițiu pe care le-a scris cu privire la Avram Iancu:

„Iară noi, acei Români contemporani, care am trecut prin aceleași probe de foc, prin care a trecut și Avram Iancu; care am luptat alături de el în un mod sau în altul pentru emanciparea noastră națională, să învățăm din cazul cel funest al lui câteva lucruri... Să nu credem niciodată în stabilitatea lucrurilor omești, prin urmare să nu și desperăm îndată ce vedem, că a pus piciorul și s'a întepenit

vreo sistemă inamică, pentru că apa trece, pietrele rămân. Să avem totdeauna inima caldă pentru popor și să ne ținem solidari cu el, dar nu totdeauna să așteptăm ajutor activ, și nici totdeauna recunoștință, pentru că grațitudinea este virtute foarte rară, iar ingratitudea un viciu ce întâmpină la fiecare pas din lume. Să nu pretindem a secera îndată ce am sămănat. Să învățăm paciință dela mama-natură“.

Astăzi când prăznuim 70 de ani dela moartea lui Avram Iancu, prăznuire la care umbra lui nebună a pornit din nou să colinde prin munți, cuvintele lui Barițiu sunt poate mai actuale ca oricând. Dincolo de această actualitate, ele însă cuprind și o învățătură alături de care trebuie să poposească orice Român, o învățătură pe care trebuie mai ales să și-o însușiască orice Român.

Lucian Emandi

Conștiința morală

Înainte cu câțiva ani ziarele ne-au adus vestea că un oarecare cetățean a făcut trei încercări de sinucidere, aruncându-se în valurile unui râu. Scăpat a treia oră a fost luat de scurt să-și mărturisească motivul care l-a determinat la sinucidere. Dela o vreme a mărturisit că voia să se sinucidă, fiindcă nu mai putea suporta muștrările conștiinței. De ce? Pentru că și-a ucis soția. Crima lui a fost tănuită. Nimeni nu știa de ea, nici justiția, nici poliția, nici familia. Niciun for judecătoresc extern nu o descoperise. O sancționase în schimb un for intern, un tribunal misterios, fără paragrafe de legi, fără judecători, procurori și apărători, fără apel, fără amnistie.

Acest tribunal este conștiința — glasul, martorul și judecata lui Dumnezeu din inima omului.

Ceea ce sunt simțurile și rațiunea pentru cunoașterea lumii fizice, este conștiința pentru cunoașterea lumii morale. Ea este ingerul păzitor din om, organul de exerciție a legilor divine; e norma moralității, căci ea prelungește legea morală și o aplică diferitelor cazuri practice din viață. În acest fel ea îndeplinește în noi o slujbă dumnezeiască, deoarece ne inspiră voia și ne ține veșnic deschisă în față cartea poruncilor lui Dumnezeu.

În Noul Testament conștiința se numește *lumină* dinlăuntrul sufletului (Mt. 6, 23), *cugetul* (Rom. 2, 14-15; 9, 1; I Cor. 10, 28-9; II Tim. 1, 3; Evrei 13, 18; I Petru 3, 16, 21), *templul lui Dumnezeu* (II Cor. 6, 16-7, 1), *inima* (I Tim. 1, 5; I In 3, 20), din care ies gândurile bune și cele rele (Mt. 15, 19).

Cum lucrează conștiința?

Un scriitor de învățături morale (König) scrie despre puterea și lucrarea conștiinței, următoarele:

— „După originea ei, conștiința nu e numai un glas omenesc, fiindcă astfel mulți ar înlătura pe acest judecător superior. Ea este iarăși nu numai un glas dumnezeiesc, fiindcă astfel nu ar putea fi întunecat și în parte chiar falsificat prin influențe exterioare. Tot atât de puțin este ea o frică de pedeapsa introdusă numai pe calea edu-

cației, fiindcă ea vorbește și înainte de săvârșirea faptei, se ivește somând sau laudând și foarte adeseori osândește și pedepsește chiar și acolo unde legea penală omenească nu e de temut, cum de exemplu în cazul unei crime săvârșite pe ascuns într'un continent depărtat și rămasă în veci nedescoperită. Mai de grabă trebuie privită conștiința ca o putere pusă de Dumnezeu în om, ca toate darurile și facultățile puse în noi de Dumnezeu, supusă însă în desvoltarea ei și aplicarea ei influențelor omenești, interne și externe. În această privință zice Tertulian: *Conștiința poate fi acoperită de întunec, fiindcă ea nu e Dumnezeu; dar nu poate fi nimicită, fiindcă e dela Dumnezeu“.*

Așa dar conștiința nu lucrează uniform, nefiind nici frică de pedeapsă, nici lucru numai omenesc, nici numai dumnezeiesc. Ea este o putere pusă de Dumnezeu în om, supusă desvoltării sau înnăbușirii, ca și celelalte daruri și facultăți sufletești ale omului (mintea, talentul, voința etc.).

Depinde totul de sensibilitatea religioasă și de curățenia noastră morală; după cum ne orientăm după îndemnul duhului sau după poftele trupului. Căci scrie Sf. Pavel Apostolul (Rom. 8, 5-10): „Cei ce sunt după trup gândesc cele ale trupului, iar cei ce sunt după duh, cele ale duhului“.

Creștinul are o conștiință care se orientează după Duhul lui Dumnezeu, ca florile după soare.

Nimic mai de preț ca o conștiință bună, curată, nepătată, liniștită, împăcată. E cea mai bună răsplată a faptelor și virtuților morale. Poporul român spune în proverb: *cugetul bun e cea mai moale perină*, iar despre omul neliniștit spune că *doarme ca pe spină*.

Răsplata conștiinței este cea mai bună răsplată a datoriei împlinite. Nicio remunerație nu plătește mai mult decât liniștea, răsplata și mângăerile conștiinței. În schimb nimic mai tulburător decât o conștiință rea și pătată. Răzbunarea conștiinței este una dintre pedepsele cele mai grele ale păcatului. Muștrarea conștiinței este o tortură a sufletului dintre cele mai groasnice.

„Aș vrea să fug de lume,

Dar nu pot scăpa de mine“!

spune un scriitor (V. Hugo) despre remușcările conștiinței lui Cain. Ele sunt ca și niște corbi ce sfâșie trupul și mănâncă din carnea vie a unui Prometeu înlanțuit; sunt ca niște ulcere în carne, sau ca niște viermi neadormiți care rod și furnică sub pielea vinovatului, sau ca niște umbre ale întunecului ce fac din raiul vieții un iad îngrozitor.

Nici nu bănuim cât este de mare procentul oamenilor care află în sinucidere ultimul mijloc de scăpare de torturile conștiinței; care descoveriți sau nedescoveriți își dau seama de urâtenia și imoralitatea faptelor lor și nemaiputând suporta glasul necruțător al conștiinței răzbunătoare, se aruncă desperați în brațele morții. Din necesitatea de a-și descărca sau îmblânzi conștiința, unii criminali, sau își mărturisesc singuri vinovăția tănuită sau se sinucid.

În astfel de cazuri tragice noi avem un singur argument psihologic în favorul sf. taine a *mărturisirii* păcatelor. O conștiință vinovată nu și poate suporta păcatele până la infinit. Când torturile ajung la limita răbdării și a suferinței, fac explozie și sau se revărsă în mărturisire, sau se sugrumă în moarte.

Un oraș era amenințat de revărsarea unui râu. Din clipă în clipă se aștepta ca, sub presiunea apelor imense, digurile să cedeze și orașul să devină inundat în câteva minute. Când însă primejdia era la culme, cineva a spus un cuvânt înțelept: sau rupem noi digul unde vrem, sau îl rup apele și inundează orașul. Digul a fost rupt dinjos de oraș, undeva mai la vale, și apele umflăte și spumegânde de până aci au cruțat orașul și s'au revărsat liniștite pe un șes întins, fructificându-l.

Așa este și cu conștiința. Când este prea plină se cere revărsată, golită de elementul ei rău. În acest scop îi stă omului la îndemână duhovnicul, în fața altarului. Prin actul mărturisirii și al deslegării sacramentale, prin sfaturile înțelepte ale preotului și prin canonul de pocăință, conștiința se poate împăca și păcatul ispăși.

Darul pocăinței este alifia vindecătoare a conștiinței bolnave. Harul acesta a vindecat și a mântuit pe mulți vinovați, cum au fost fiul ră-tăcit, femeia adulteră, regele David, Zahau vameșul, Petru Apostolul, tâlharul de pe cruce și atâți nenumărați păcătoși, care și-au aflat în Biserică și în tainele ei, harul iertării, pacea sufletului, sfințirea și fericirea.

Din ce am spus până aci, însemnătatea conștiinței morale este arătată. Rolul și valoarea îi crește în însemnătate, când o privim în raportul

ei cu *dreptul*. Nicăieri nu se poate vedea mai bine ce înseamnă puterea sau absența conștiinței, ca în fața tribunalelor de judecată. Câte crime îngrozitoare, câte procese răsunătoare se judecă zilnic, câte jurăminte false și erori judiciare se întâmplă și ce sarcină grea pe umerii magistraților, când au în fața lor, părâți, martori și advocați fără conștiință, sau cu o conștiință păgână, adormită sau pervertită? Câte legi au adus guvernele, parlamentele și senatele lumii, niciuna nu a avut și nu are puterea conștiinței. O mărturisesc aceasta oamenii legilor juridice, ca și oamenii legilor morale.

Dar conștiința nu este numai izvorul dreptului, ci și temelie moralei și a religiei. Toată problema morală și religioasă în conștiință se rezolvă. Când conștiința religioasă și morală este trează, e vie și morala și religia. Când conștiința e laxă sau adormită, slabă e și morala și religia. Din constatarea acestor izvoarește pentru noi necesitatea imperioasă de a fi cu toată atenția la mijloacele de educație și dezvoltare a conștiinței. Cum avem grijă de educația morală și instrucția intelectuală, tot așa se impune, din înalte necesități sociale și spirituale, grija de educația și dezvoltarea conștiinței religioase, morale.

Mijloacele clasice de cultivare a conștiinței religioase și morale sunt:

Exercițiile de virtute: binefacerile, faptele îndurării trapești și sufletești;

Lecturile edificatoare, cărțile bune, duhovnicștii;

Meditațiile pioase, rugăciunile, contemplațiile religioase;

Prietenile bune; e de prisos să mai spunem că cele rele sunt vătămătoare;

Examenul conștiinței, recomandat unanim de filosofilor antici și moderni, precum și de toți pedagogii și duhovnicii creștini, cât mai des.

Participarea la cultul divin. Cine nu merge la biserică și nu ia parte activă la cultul divin e cu neputință să aibă o conștiință vie morală și religioasă. Un medic ce nu și practică medicina, nu e medic bun; la fel un avocat, un dascăl, un inginer, un artist, ce nu și practică știința sau arta, nu e medic bun, nu e avocat bun, dascăl, inginer sau artist bun. Așa e și creștinul ce nu merge la biserică. Nu e un creștin bun. Nicăieri nu se cultivă conștiința religioasă-morală ca în atmosfera d.ului din biserică, prin tainele, harurile și rugăciunile ei.

Rezumând cele spuse până aci constatăm următoarele:

Conștiința este urma și exprimarea glasului lui Dumnezeu în om. Originea ei nu poate să fie aflată nici în societate, — căci adeseori ne face să

luptăm contra societății; nici în explicații chimice și materialiste, deoarece ele mai mult o întunecă decât o luminează. Conștiința este o lumină aprinsă în suflet de Dumnezeu și are rolul unui tribunal de judecată. Lucrarea ei este minunată. Șoaptele ei ne grăesc înainte de săvârșirea faptelor luminându-ne, și după săvârșirea lor, judecându-ne. Sentințele ei sunt fără apel și fără amnistie. Când ne facem vinovați de crime, conștiința trezește în noi temere, frică, groază; adeseori ne judecă la moarte și ne mustră până ne ucide.

Despre existența, lucrarea și însemnătatea ei ne vorbește Sf. Scriptură, ne vorbesc înțelepții lumii antice și moderne și peste toate experiența proprie. Toți simțim în noi un glas misterios, care ne șoptește în toate împrejurările vieții: ce avem să facem și cum să lucrăm, ca să nu călcăm legea lui Dumnezeu și ordinea morală din lume.

Nu nesocoliți conștiința și nu lăsați să se stingă glasul ei ceresc, căci pentru odihnă nu avem altă perină mai moale, nici altar mai apropiat în care să ascultăm șoaptele lui Dumnezeu.

— „Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept inoeste întru cele dinlăuntru ale mele“ (Ps. 50, 11).

Păstorul de suflete cu zel apostolesc

(după Dr. Kramer V. trad. de Szanyi F.)

Noul post.

E designat deja postul cel nou, unde are să meargă tinărul preot. În urma alegerii și a voinții Episcopului, Dumnezeu îl însărcinează cu îngrijirea unei părți din via Sa cea mare. Darurile naturale pe cari le-a primit dela Dumnezeu, cunoștințele pe cari le-a câștigat, în timpul anilor de studii, și în fine puterile sufleteste pe cari le-a primit în dar dela Dumnezeu, în locul acesta va trebui să le pună în lucrare, pentru triumful cauzei lui Hristos.

Mergi în via mea și lucrează! sună răspicat cuvântul lui Dumnezeu. Inima preotului tinăr e cuprinsă de bucurie și însuflețire, dacă e stăpânită de zel apostolesc, când se gândește la aceea că Domnul îl cheamă în cutare loc ca să-I slujească. Chiar de aceea, când ia cunoștință de hotărârea Episcopului, ingenunchează în fața lui Dumnezeu și-I mulțumește pentru aceasta schimbare nouă din viața sa. Se oferă ca jertfă pentru noua parohie, promite că va trăi, cu trup și suflet pentru îndatorirea sa, că-și va sacrifica tot timpul și toată puterea pentru preamărirea lui Dumnezeu și pentru mântuirea sufletelor ce i-s'au încredințat.

Cerând, mai întâi, binecuvântare dela Episcopul său, apoi, luându-și în mod cuviincios rămas bun dela ceilalți superiori ai săi, pleacă la locul designat.

Plin de emoție pășește pe pământul parohiei ce i a fost designată. Acesta este — cugetă el — locul unde m'a trimis Domnul, unde trebuie să trăiesc și să ostenesc, ca o unealtă de ajutor a lui Dumnezeu. Dacă poate, se duce, imediat și pe neobservate, în biserică și-I mulțumește lui Dumnezeu, în Sf. Liturghie. În gândul său, însă, o face aceasta, în orice caz. Apoi începe să facă, încetul cu încetul, cunoștință cu diferitele raporturi și împrejurări locale, începe să l cunoască și pe ceilalți preoți, cercetează biserica, merge să-și vadă locuința, și în fine să-și câștige impresii despre poziția comunei. Va afla, eventual, în comună una-altă ce nu-i va plăcea, ce nu va corespunde așteptărilor sale, el însă nu se supără și nu se arată nemulțumit, căci toate acestea sunt lucruri secundare, de nu cumva chiar fără de nici-o importanță.

El știe prea bine că Dumnezeu nu cu intenția aceea la chemat și l-a condus la slujba preoției, ca să aibe situație și viață comodă, ci ca să ostenească și să lupte pentru cauza lui Dumnezeu. Sf. Apostol Pavel la II. Cor. cap 11. v. 23 scrie: Întru ostenele mai mult, întru bătăi peste măsură, în temniță de multeori, în foame și în sete, în posturi adeseori etc.

Cum să devină dintr'un preot tinăr păstor de suflete cu zel apostolesc, dacă el s'ar supăra, când ar afla că anumite lucruri exterioare nu sunt după gustul și după pofa inimii lui.

Trebuie să se știe că sunt lucruri cari, la început, îl impresionează pe om neplăcut și par a fi foarte respingătoare; cu trecerea timpului, însă, ele încep să îmbrace cu totul altă formă. Încetul cu încetul, te poți convinge că poți fi la o altă și te poți împretini și cu acel preot a cărui natură și maniere, la început, ți-se păreau de nesuferit. Apoi, dacă biserica și loquinta n'ar fi întru toate pe placul lui, cu vremea, se va obișnui și cu aceasta; cu vremea, el va putea să în îndrepte toate lipsurile.

Prima pășire a preotului, la începutul activității sale, trebuie să se caracterizeze prin prudență, prevedere și rezervă. E deosebit de important ca prima impresie ce o face asupra colegilor săi și asupra credincioșilor să fie cât se poate de plăcută. De obicei, aceasta impresie bună rămâne multă vreme și contribuie la formarea părerii după care îl vor judeca oamenii, mai târiu.

Când accentuăm că preotul tinăr trebuie să și câștige iubirea și recunoștința publică, prin aceasta nu înțelegem avântul lui după strălucire deșartă

și după măririi personale, ci câștigarea autorității și a influenței, în vederea unei activități pastorale binecuvântate. Căci mai ușor poate să păstorească acel preot pe care oamenii îl recunosc și îl țin de preot cu purtare ireproșabilă, de păstor de suflete cu zel, prudent, cult și vrednic de iubire, decât acela care-i lipsit de asemenea aprecieri din partea poporului.

S. Ș.

Finii noștri din Ucraina

După ce am plecat dela Odesa, mai departe, cu alte misiuni, am început ca să ne facem finii și fiice mai pretutindeni, pe unde răgazul era mai mare. Primii finii ai companiei noastre au fost doi frați, un băiat și o fată, de 5 ani și de 3 ani.

Poposisem într'un sat, Nove-Strasburg, când o femeie sărmană s'a rugat de unul din noi ca să vorbim cu Părintele regimentului să-i boteze copiii. Și dacă nu o fi cu supărare, să primim să fim și nași. Vestea a ajuns repede la urechile ofițerilor companiei și domnul sublocotenent Șorop a și plecat ca să vorbească cu părintele căpitan Dogaru. Am făcut rost de lumânări, de ceva bănuțe (o vestă, o căciulă, niște ciorapi, mănuși) din ce aveam și noi primii rațițe și seara domnul sublocotenent Șorop, împreună cu un alt domn ofițer, cu plecat la bot z.

Mare i-a fost bucuria bieteii femeii, care spunea că ea e singura pravoslavnică, ca și noi, ai-i în sat, fiindcă ceilalți locuitori sunt Nemți. Dar și mai mare i-a fost bucuria când, cine știe prin ce coincidență, copilului îi spusese ea Feodor, iar pe nașul de acum și cel adevărat, îl chema Teodor, ceea ce era tot una. Când Părintele i-a dat certificatele de botez, eliberate din registrul cu stema țării noastre și cu stampila regimentului, femeia mai că nu plângea. Spunea ea că bărbatul ei a fost dus în Siberia, acum doi ani și n'a mai venit. Fetita nici nu l știa.

La Nove-Strasburg am rămas vreo două zile și toți soldații companiei țineau la căsuța săracă a finilor noștri, în care ardea seara un pic de lumină, la fereastra dinspre noi. Poate de dragul nostru, poate de dorul de altă lume, mai bună, mai cu inimă.

Odată a venit femeia să ceară ceva, un semn dela domnul sublocotenent, ca să aibă și ea, ce să le arate copiilor, când vor fi mari. Și, emoționat, domnul sublocotenent i-a dat o fotografie, în haină ostășească, pe care a scris: „Dragilor mei finii Teodor și Ana, ca omintire, dela nașul lor“. Apoi i-a mai dat câțiva lei, cu chipul Regelui nostru, pe care femeia i-a înnodat cu mare grijă într'un colț de ștergar. Când am plecat de aci, Teodor și Anița s'au ținut după noi până sus pe deal și apoi, trimițându-ne urarea și salutul lor din mănușele mici, ne am despărțit.

Apoi au început marșuri lungi și fără oprire. Tocmai în sus pe Bug, la Noua-Odesă, am mai stat vre-o două zile. Aci o parte din oraș e locuit numai de Români. Am

fost primiți ca frații și nu se mai terminau invitațiile, ba la nuntă, ba la boteze.

Pe urmă ne am mai oprit o zi într'o comună mare, cu câteva uliți în regi de moldoveni, Bielonosofca, tot pe Bug în sus, aproape de Vosnesiensc. Aci însuși domnul căpitan a fost nași, cununând odată două familii, botezându-le și un copil. Pe urmă, innapoiindu-ne la Nicolaevo, unde am rămas timp mai îndelungat, compania noastră a făcut o mulțime de finii. Până la plecarea în Crimeea, aveam vreo douăzeci și cinci.

De multe ori ne aduceam aminte de ei, dar parcă dintre toți se desprindeau, cuminiși și necăjiți, Teodor și Ana primii noștri finii din Ucraina.

Am auzit mai încoace, că Regimentul, prin chiar domnul colonel, a avut un însemnat număr de cununii și boteze. Că tare mult doreau acei oameni să fie iar creștini, iar sub sfântul scut al bisericii

Mai târziu, atunci când am ajuns din nou în vișorul greu al luptelor, poate că se vor fi rugat și finii noștri, pentru sănătatea noastră, pentru biruința noastră, pentru marea slavă a Crucii.

Ion Mara

Sterie Diamandi: „Fiul lui Dumnezeu“...

Spre cădere, sau mântuire?

Sunt încă multe laturi din care d-l prof. Sterie Diamandi privește și studiază pe autorii care neagă istoricitatea și divinitatea Mântuitorului, mai ales pe mitologi și mitomani, care s'au încălțit în țiele ipotezelor false, în hățșul erudiției sterpe și în labirintul interpretărilor fanteziste, încât s'au pierdut în mărunțșuri, li s'au împăenjenit ochii și au căzut victime pseudo-științei pe care au servit-o cu devotamentul unor profeți mincinoși care slujesc la altarele idolilor. În scrierile lor hristologice, după expresia lui Loisy, „e un adevărat turn al lui Babel, unde confuziunea ideilor e încă mai mare decât mulțimea limbilor“.

D-l Diamandi relevă foarte bine subiectivismul cu care a fost studiată și descrisă viața lui Iisus (vezi pag. 156-7, 163, 444 ș. a.)

Au desfăcut necredincioșii „petală cu petală floarea minunată a existenței lui Hristos“, ca să-i afle taina ființei; au lovit cu târnăcopul în opera Lui, închipuindu-și că pe calea aceasta vor afla, printre molozul dărâmaturilor, pietrele scumpe din care este clădită Biserica sa. În loc să trăiască după modelul vieții Lui l-au întins pe masa de operații și în loc să caute focul dragostei care arde în viața și Evanghelia Lui, s'au mulțumit să cerceteze cenușa de sub ruine și petele din soare. L-au bârfit și l-au răstignit mereu, ca la urmă să ne înfățișeze rezultatul o tenelilor lor: păreri, contradicții, confuzii, aiureli și neputință, ca la

turnul Babel. Cu ce rezultat? Răspunde judicios d-l Diamandi:

— „De două mii de ani, piatra nestimată a creștinismului rezistă într-una acestor izbituri care se țin lanț. Se rup ciocanele de atâta întrebuintare, cad istoviți robotarii de atâta caznă, se schimbă mereu echipa de lucru, se folosesc unelte noi, dar rezultatul rămâne același; nici dinamita nu poate să nimicească splendoarea acestei pietre nestimate”.

Un lucru n'au înțeles cercetătorii necredincioși ai vieții Mântuitorului, că scrierile N. T. nu sunt lucrări compuse în biblioteci, pentru specialiștii critice negativate.

— „Autorii Evangheliilor n'au scris lucrările lor cu gândul de a satisface curiozitatea și exigențele unor cetitori și critici din secolul al nouăsprezecilea și al douăzecilea, cărora le place să scormonească de dragul de a scormoni, să se edifice asupra unor chestiuni care-i interesează pe dânșii, să caute răspunsuri satisfăcătoare la tot felul de nedumeriri și întrebări ce le trece prin cap, să despice firul în patru, să caute nod în papură”.

Autorii Evangheliilor au scris ca să arate că Iisus Hristos este Mesia cel vestit de profeți și că *Fiul Omului este Fiul lui Dumnezeu*.

Impotriva tuturor detractorilor, d-l Sterie Diamandi scrie rânduri admirabile despre opera și caracterul lui Iisus. Il consideră pe rând „o personalitate fără părechă în istoria omenirii” „ceva inedit și unic”, „cea mai arzătoare și vitală problemă pe care o cunoaște omenirea, în sfera lumii spirituale”. Și concludă, că „nu ne impresionează, nici vastul aparat științific de care se folosesc pescuitorii în apă tulbure, nici luxul de erudiție de care se face atâta caz, nici sofismele ademenitoare, mai mult sau mai puțin reușite.”

„E de ajuns o singură adiere a simțului critic, ca să se împrăstie ceața confuziunilor, să dispară norul prejudecăților, să cadă masca ipocriziei, iar adevărul să iasă la iveală, limpede ca lumina zilei”.

Iisus Hristos nu are în viața și opera sa niciun punct vulnerabil, nu are călcâiul lui Achile. Furia cu care se ridică adversarii împotriva Lui face dovada cea mai vie despre Dumnezeuirea și veșnica sa actualitate.

— „Iisus Hristos — scrie d-l Diamandi — are și astăzi apologeți fanatici și detractori inverșunați. În jurul numelui său se dau și în zilele noastre bătălii vijelioase. După scurgerea unui timp așa de îndelungat, Iisus se dovedește tot atât de actual, ca și acum 19 veacuri. Roata vremii n'a putut să-l macine și să-l învechească. A rămas același, strălucitor și viu, izvor nesecat de energie spirituală, ferment de civilizație și cultură, factor de progres, ctitorul care făurește cetatea viitorului. — Este și acesta un semn care dovedește divinitatea lui Iisus”.

Mai mult decât totdeauna, se împlinește, se repetă și se adevărește profeția Dreptului Simeon că Iisus „este pus spre căderea și scularea multora” (Lc: 2, 34).

D-l Sterie Diamandi are, în lucrarea sa despre *Fiul lui Dumnezeu*, unele propoziții care se pot discuta. Un merit însă nu i se poate tăgădui: obiectivitatea cu care desvăluie erorile și vigoarea prin care combate părerile autorilor care negă istoricitatea și divinitatea Mântuitorului. Dragostea și admirația sa față de creștinism și față de Iisus este mai presus de orice îndoială.

Părerile greșite ale d-lui prof. L. Blaga despre creștinism au răspunsul convenit mai de vreme de cum ne-am așteptat: prompt, științific, logic, temeinic, veridic și fără putință de apel, în opera d-lui prof. Sterie Diamandi.

Parcă a lucrat prin D-sa mâna și harul lui Dumnezeu.

Despre ce să predicăm?

În **Duminea 18-a după Rusalii**, la 27 Septembrie 1942, să vorbim despre **milostenie**.

În cultul divin se cuprind o mulțime de rugăciuni, mai lungi sau mai scurte, prin care invocăm numele și cerșim ajutorul lui Dumnezeu.

— „Doamne, miluește-ne!”... „Fie, Doamne, mila ta spre noi!”... „Doamne, ai milă de noi!”... „Dumnezeule, milostivește-te spre noi!”... „Miluește-ne pe noi, Doamne, miluește-ne pe noi!”... „Ușa milostivirii deschide-o nouă!”... „Milă și iertare de păcate, sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere!”... „Dă-ne, Doamne!”... ș. a. sunt tot strigate, glasuri, mâini și inimi îndreptate spre cer.

Chemăm în ajutor pe Dumnezeu, pentru că El e *Milostivul* (Ps. 110, 4). El e „Dumnezeul îndurării, cel milostiv, îndelung răbdător, bun și adevărat” (Ps. 85, 15); „Părintele îndurării și Dumnezeu al toată mângăerea” (II Cor. 1, 3), care miluește pe toți (Rom. 11, 32). În marea sa milostivire Dumnezeu are milă de faptele care sufăr și le miluește; iartă pedepsele convenite faptelor rele, ajută săracii, ocrotește nefericiții și mângăe scârbiții.

Dar mila nu este numai o însușire dumnezeiască. Mila sau milostenia este una dintre virtuțile creștinului bun, una dintre cele mai frumoase podoabe ale omului, una dintre cele mai bogate fântâni și dintre cele mai adânci izvoare ale fericirii.

Parcă, niciodată nu se simțeste omul mai bine ca atunci când dăruiește sau când se dăruiește. Și într'un caz și în celalalt, mulțumirea, bucuria și înălțarea sufletească sunt negrăite.

Faptele de binefacere sunt cele mai răsplă-

tite, tocmai fiindcă nu sunt răsplătite după cum sunt făcute. Dai bunuri pământesti și dobândești comori cerești; faci bine trupului și se răsplătește sufletului; ajuți omul și împrumuți pe Dumnezeu.

Nu e nicio mirare deci că cei milostivi sunt fericiți (Mt. 5, 7), deoarece *e mai fericit a da, decât a lua* (Fapte 20, 35).

Virtutea milosteniei se arată în *faptele îndurării trupesti* și în *faptele îndurării sufletești*, după cum ele ajută trupul sau sufletul.

Faptele îndurării trupesti sunt:

A sătura pe cel flămând (Mt. 25, 35), „că de vor fi fratele sau sora goi și lipsiți de hrana de toate zilele, și le va zice cineva din voi: merg și cu pace, încălziți-vă și vă săturați, și nu le-ar da cele de trebuință trupului, ce folos ar fi?” (Iac. 2, 14-15);

A adăpa pe cel insetat (Mt. 25, 35), pentru că „cel ce va adăpa pe unul din acești mai mici numai cu un pahar de apă rece în numele de ucenic, amin grăesc vouă: Nu își va pierde plata sa” (Mt. 10, 42);

A îmbrăca pe cel gol (Mt. 25, 36; Iac. 2, 15), pentru că și tu gol ai ieșit din pântecul maicii tale și gol te vei întoarce (Iov 1, 21);

A primi în casă pe cel strein (Mt. 25, 35), pentru că și noi suntem călători și.. „cel ce vă primește pe voi pe mine mă primește...” zice Domnul (Mt. 10, 40; Is. 58, 7-8).

A căuta pe cel bolnav (Mt. 25, 36), pentru că celce mângăie va fi și el mângăiat de Dumnezeu (II Cor. 1, 4);

A cerceta pe cel din temniță (Mt. 25, 36), în nădejdea că se va slobozi din robia ștricăciunii, spre libertatea mării fiilor lui Dumnezeu (Rom. 8, 21; II Petru 1, 19);

A îngropa pe cel mort, precum și Iisus a fost îngropat de către Iosif și Nicodim (In 19, 38-42).

Faptele îndurării sufletești sunt:

A îndrepta pe cel ce greșește, pentru că „cel ce a întors pe păcătos dela rătăcirea căii lui își va mântui sufletul de moarte și va acoperi mulțime de păcate” (Iac. 5, 20);

A învăța pe cel neștiutor, pentru că Dumnezeu voește ca toți oamenii să cunoască adevărul (I Tim. 2, 4);

A sfătuși pe cel ce stă la indoială, ca să se întoarcă dela întunec la lumină și dela indoială la credință (Fapte 17, 21);

A ne ruga lui Dumnezeu pentru aproapele, pentru prieteni și vrăjmași (Mt. 5, 44; Lc. 23, 34; I Tim. 2, 1), deoarece mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului (Iac. 5, 16);

A mângăia pe cel intristat, ca „prin răbdarea și mângăerea Scripturilor nădejde să avem” (Rom. 15, 4);

A răbda asupririle și a întări în răbdare pe cei asupriți, căci „întru răbdarea voastră vă veți mântui sufletele” (Lc. 21, 19; I Petru 2, 19-23);

A ierta celor ce ne-au greșit, căci „de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru nu va ierta vouă greșalele voastre” (Mt. 6, 12-15; 18, 21-35).

După cum sufletul e mai mare decât trupul (Mt. 6, 25), totași și faptele îndurării sufletești, față de cele trupesti sunt mai scumpe înaintea lui Dumnezeu și agonisesc o mai mare comoară în ceruri.

Fiecare creștin e dator să fie darnic, ca pământul care întoarce semințele primite înmulțite; să fie milostiv, ca Dumnezeu, care plouă peste drepti și nedrepti (Mt. 5, 45); să iubească pe aproapele cu *fapta* și cu *adevărul* (I In 3, 18; Iac. 2, 15-17); să facă în măsura puterilor sale milostenii și danii pentru biserici, școli, așezăminte de ocrotire a săracilor, văduvelor, orfanilor, bolnavilor.

— „Fiecare să dea cum socotește cu inima, nu cu mâhnire sau de silă, căci Dumnezeu iubește pe dătătorul de bună voie” (II Cor. 9, 7).

Pentru cel ce nu face milă, judecata este fără milă (Iac. 2, 13). Cu cei milostivi și Dumnezeu e milostiv.

Se spune cu dreptate că „mâna cea mai frumoasă este aceea care face milostenie”.

O mână caldă, o faptă de milostenie făcută cu dreapta ca să nu știe stânga (Mt. 6, 1-4), descopere totdeauna o inimă de samarinean, iubitoare și binefăcătoare ca ploaia peste glia uscată și ca leacurile peste rănilor bolnavului.

— „Omul milostiv își face bine lui, pe când cel cu inima împietrită își chinuște trupul” (Prov. 11, 17; 14, 21; 21, 21).

— „Fiți deci milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv” (Lc. 6, 36).

Informațiuni

■ Dela moartea lui Iancu s'au împlinit 70 ani. Aradul a comemorat acest eveniment printr'un parastas oficiat în Catedrala orașului la Ziua Crucii, după care a cuvântat Păr. P. Bogdan, și printr'un festival organizat în sala Palatului Cultural, în cadrul căruia a vorbit dl adv. Dr. Ota-vian Lupăș, despre: „Câteva aspecte ale revoluției din 1848 în orașul și județul Arad”. Conferința și festivalul întreg, au avut un succes de săvârșit. Cântecul corului „Armonia” de sub conducerea d-lui Gh. Șerban și ale corului și orhestrii militare de sub conducerea maestrului I. R. Botto, au trezit în sufletele număroasei asistențe sentimente de mare însuflețire și de patriotism,

iar dl' O. Lupaș în conferința eminent pregătită a evocat emoționant figura Iancului cu foarte potrivite reflexiuni și aplicațiuni asupra actualității, ceea ce a stârnit în rândurile ascultătorilor mult entuziasm, optimism și aplauze furtunoase.

Atât la parastas cât și la festival au participat autoritățile locale în frunte cu P. S. Sa Părintele Episcop Andrei și popor mult.

■ **P. S. Arhiereu Valeriu Moglan**, vicarul Mitropoliei Moldovei, a fost delegat de P. S. S. Patriarhul Nicodim să gireze conducerea Episcopiei Buzăului, până la alegerea viitorului titular.

■ **Pelerinajele la schitul Sf. Gheorghe**, sau cum se mai zice „La Feredeu”, au avut la *Ziua Crucii* o desfășurare impunătoare cum n'au mai avut până acum. 1942 putem spune că este pentru Eparhia Aradului *anul consacării tradiției pelerinajelor la schitul Sf. Gheorghe*. Din anii când Părintele prof. P. Băru și colaboratorii Sfinției Sale adunau piatră cu piatră și urcau dela Covăsintzi mulți kilometri până în inima codrului bucată cu bucată țigla și materialul de lipsă pentru zidirea schitului și a casei de adăpost, până la proporțiile pelerinajelor din anul acesta, este o distanță considerabilă. Dela 2—3—7—10 inși, anul acesta pelerinii au trecut mult peste o mie. Au venit dela Arad, din satele de pe graniță și mai ales din satele Podgoriei, în frunte cu 15 preoți.

Grupul cel mai mare de pelerini a pornit în dimineața zilei dela biserica din Covăsintzi, în frunte cu P. C. Prot. Caius Turicu, consilier eparhial, care până la schit a făcut cele 14 popasuri ale Drumului Crucii.

Ajunși la schit, s'au făcut spovediri, s'a oficiat în sobor Sf. Liturghie la care a predicat tot P. C. C. Turicu și s'au cuminecat 83 pelerini. Răspunsurile liturgice au fost date de corul intelectualilor din Covăsintzi, admirabil pregătit și condus de dl director școlar pens. Gh. Popa, un pilduitor și venerabil chip de dascăl confesional.

După o scurtă pauză s'a slujit sfințirea apei și sf. Maslu, la care a predicat Pr. Il. Felea, apoi a urmat o ședință de Școală Duminecală.

Pe la orele 17 pelerinii au început a se îndrepta spre satele lor, în cântece sfinte, având în frunte praporii, diecii și preoții cu care au venit.

Incheierea pelerinajelor s'a făcut în biserica din Covăsintzi printr'o rugăciune de mulțumire și printr'o cuvântare ocazională, rostite de P. C. C. Turicu.

Se cuvine un cuvânt de recunoștință pentru *comitetul de covăsintzeni*, care a luat sub ocrotirea sa grija schitului. Aflat în părăsire și ruină, abia în câteva zile a fost renovat prin echipe de

ucru, care s'au angajat benevol, și prin donații făcute-tot de ei. Amintim pe Părintele Gh. Balta, pe notarul Dehelean, pe vrednicul țaran I. Barna, pe morarul Mărușter și pe ceilalți buni creștini, bărbați și femei, ale căror nume nu l-am mai reținut, care au depus mult interes și au făcut multe drumuri la schit, ca să-l îmbrace în haină de sărbătoare.

■ **Dl Locot. I. R. Botto**, apreciatul și harnicul șef al corului și orhestrei militare din Arad, a scos recent de sub tiparul Diecezeanei o colecție de 21 „*Imne și Cântece*” patriotice, aranjate pentru patru voci bărbătești, dintre care unele compoziții personale de-ale autorului.

Le recomandăm cu toată plăcerea tuturor conducătorilor de coruri. Sunt versuri și cântări clasice pe care se cuvine să le cunoască fiecare român.

■ **Respectul Crucii**. Dl Dr. Ioan P. Pap, primul președinte al Cății de Apel din Sibiu, a dat magistraților în subordine o foarte instructivă circulară despre respectul ce se cuvine sfintei Crucii, din care reproducem textual:

„La o instanță am găsit că d-nii magistrați nu se scoală în picioare, când în fața lor în ședință publică martorii ori părțile prestează jurământul pe Cruce.

După părerea noastră această manieră este potrivită să jignească sentimentul religios al justițiabililor și al Neamului Românesc, care crede din suflet în Sfânta Cruce, simbolul legii strămoșilor săi.

Instanțele necesare și magistrații români sunt slujitorii Justiției acestui Neam Românesc, compus din creștini și nu din cosmopoliți și francmasoni și când cineva, chemat în fața Justiției, pe masa căreia prezidează Crucea și sub autoritatea căreia evocându-se Dumnezeu, se cere înțărare prin jurământ pe Cruce a adevărului mărturisit, la acest act solemn al cetățeanului român și creștin, magistrații celebranți la Justiția Țării cu deviza „Nihil sine Deo”, nu pot și nu au voie să stea șezând pe scaune, ci ei în prim rând sunt obligați să dea și prin atitudinea exterioară, toată cinstea și solemnitatea cuvenită sfințeniei jurământului, la care se face apel. Nepăsarea necreștinească față de sentimentul de evlavie creștinească și românească a justițiabililor pentru sfințenia jurământului, după părerea noastră, nu se poate admite în scaunul judecătorilor, cari în prim rând trebuie să dea dovadă și pildă de respectul lor pentru tradițiile și religia Neamului Românesc, din care și ei fac parte.

În fața Sf-tei Crucii de pe masa judecătorului nici magistrații nu sunt „domni” atât de mari ca să se poată socoti dispensați de a se descoperi și de a se ridica în picioare. Insuși Regele și cei mai înalți demnitari ai Țării trebuie să facă acest gest de respect, cu atât mai vărtos judecătorii, când judecă, ridicând prin aceasta solemnitatea și seriozitatea jurământului martoriilor, ori al părților, pe care vreau să-și întemeieze judecățile lor...”